
Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип Македонија	Воронешки државен универзитет Русија
Универзитет имени Гоце Делчева, г. Штип, Македонија	Воронежский государственный университет Россия
Goce Delcev University in Stip, Macedonia	Voronezh State University Russia

Трета меѓународна научна конференција   Третья международная научная конференция

Third International Scientific Conference

ФИЛКО
FILKO

ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ   ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ
PHILOLOGY, CULTURE AND EDUCATION

ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ
СБОРНИК СТАТЕЙ
CONFERENCE PROCEEDINGS

26-27 април 2018 / 26-27 апреля 2018 / 26-27 April 2018
Штип   Штип   Stip

Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип
Македонија
Универзитет имени Гоце Делчева, г. Штип,
Македонија
Goce Delcev University in Stip,
Macedonia

Воронешки државен универзитет
Русија
Воронежский государственный университет
Россия
Voronezh State University
Russia

Трета меѓународна научна конференција

Третья международная научная конференция

Third International Scientific Conference

ФИЛКО FILKO

ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ
PHILOLOGY, CULTURE AND EDUCATION

ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ
PHILOLOGY, CULTURE AND EDUCATION

ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ СБОРНИК СТАТЕЙ CONFERENCE PROCEEDINGS

26-27 април 2018 / 26-27 апреля 2018 / 26-27 April 2018
Штип Штип Stip

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека “Св. Климент Охридски”, Скопје

821(062)
811(062)
316.7(062)
37(062)

МЕЃУНАРОДНА научна конференција (3 ; 2018 ; Штип)

Филологија, култура и образование [Електронски извор] : зборник на трудови / Трета меѓународна научна конференција, 26-27 април 2018, Штип = Филологија, култура и образование : сборник статей / Третья международная научная конференция, 26-27 апреля 2018, Штип = Philology, culture and education : conference proceedings / Third International Scientific Conference, 26-27 April 2018, Stip. - Штип : Универзитет “Гоце Делчев” = Универзитет имени Гоце Делчева = Shtip : Goce Delcev University, 2018

Начин на пристап (URL): <http://js.ugd.edu.mk/index.php/fe>. - Трудови на мак., рус. и англ. јазик. - Фусноти кон текстот. - Текст во PDF формат, содржи 737 стр. , табели, граф. прикази. - Наслов преземен од екранот. - Опис на изворот на ден 27.12.2018. - Abstracts кон повеќето трудови. - Библиографија кон трудовите

ISBN 978-608-244-593-9

1. Насп. ств. насл.

а) Книжевност - Собири б) Јазици - Собири в) Култура - Собири г)
Образование - Собири

COBISS.MK-ID 109270026

ОРГАНИЗАЦИСКИ КОМИТЕТ

Драгана Кузмановска, Филолошки факултет при УГД
Олга А. Бердникова, Филолошки факултет при ВГУ
Светлана Јакимовска, Филолошки факултет при УГД
Татјана А. Тернова, Филолошки факултет при ВГУ
Виолета Димова, Филолошки факултет при УГД
Генадиј Ф. Ковалов, Филолошки факултет при ВГУ
Костадин Голаков, Филолошки факултет при УГД
Лариса В. Рибачева, Филолошки факултет при ВГУ

МЕЃУНАРОДЕН ПРОГРАМСКИ КОМИТЕТ

Виолета Димова (Македонија)
Даниела Коцева (Македонија)
Драгана Кузмановска (Македонија)
Ева Ѓорѓиевска (Македонија)
Марија Кусевска (Македонија)
Силвана Симоска (Македонија)
Татјана Стојановска Иванова (Македонија)
Лариса В. Рибачева (Русија)
Софија Заболотнаја (Русија)
Татјана А. Тернова (Русија)
Татјана Атанасоска (Австрија)
Олег Н. Фенчук (Белорусија)
Јулиа Дончева (Бугарија)
Билјана Мариќ (Босна и Херцеговина)
Душко Певуља (Босна и Херцеговина)
Волф Ошлис (Германија)
Волфганг Моч (Германија)
Габриела Б. Клајн (Италија)
Михал Ванке (Полска)
Мајкл Рокланд (САД)
Даниела Костадиновиќ (Србија)
Селена Станковиќ (Србија)
Тамара Валчик-Булиќ (Србија)
Ахмед Ѓуншен (Турција)
Нецати Демир (Турција)
Шерифе Сехер Ерол Чалшкан (Турција)
Карин Руке-Брутен (Франција)
Танван Тонтат (Франција)

Технички секретар

Марица Тасевска
Ирина Аржанова

Главен и одговорен уредник

Драгана Кузмановска

Јазично уредување

Даница Атанасовска-Гаврилова (македонски јазик)

Марјана Розенфелд (руски јазик)

Билјана Иванова (англиски јазик)

Снежана Кирова (англиски јазик)

Татјана Уланска (англиски јазик)

Техничко уредување

Костадин Голаков

Марица Тасевска

Славе Димитров

Адреса на организацискиот комитет:

Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип

Филолошки факултет

ул. „Крсте Мисирков“ бр. 10-А

Пош. фах 201, Штип - 2000, Р. Македонија

Воронешки државен универзитет

Филолошки факултет

г. Воронеж, пл. Ленина, 10, корпус 2, к. 34, Русија

Е-пошта: filko.conference@gmail.com

Веб-страница: <http://js.ugd.edu.mk./index.php/fe>

РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ

Драгана Кузмановска, Филологический факультет при УГД
Ольга А. Бердникова, Филологический факультет при ВГУ
Светлана Якимовска, Филологический факультет при УГД
Татјана А. Тернова, Филологический факультет при ВГУ
Виолета Димова, Филологический факультет при УГД
Геннадий Ф. Ковалев, Филологический факультет при ВГУ
Костадин Голаков, Филологический факультет при УГД
Лариса В. Рыбачева, Филологический факультет при ВГУ

МЕЖДУНАРОДНАЯ РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Виолета Димова (Македонија)
Даниела Коцева (Македонија)
Драгана Кузмановска (Македонија)
Ева Ѓергиевска (Македонија)
Мария Кусевска (Македонија)
Силвана Симоска (Македонија)
Татјана Стојановска-Иванова (Македонија)
Лариса В. Рыбачева (Россия)
Софја Заболотная (Россия)
Татјана А. Тернова (Россия)
Татјана Атанасоска (Австрија)
Олег Н. Фенчук (Беларусь)
Јулиа Дончева (Болгария)
Биљана Мариќ (Боснија и Херцеговина)
Душко Певуља (Боснија и Херцеговина)
Волф Ошлис (Германија)
Волфганг Моч (Германија)
Габриелла Б. Клейн (Италија)
Ева Бартос (Польша)
Михал Ванке (Польша)
Мајкл Рокланд (США)
Даниела Костадинович (Србија)
Селена Станкович (Србија)
Тамара Валчич-Булич (Србија)
Ахмед Ѓюншен (Турција)
Неджати Демир (Турција)
Шерифе Сехер Эрол Чал'шкан (Турција)
Карин Рукэ-Брутэн (Франција)
Танван Тонтат (Франција)

Ученый секретарь

Марица Тасевска
Ирина Аржанова

Главный редактор

Драгана Кузмановска

Языковая редакция

Даница Атанасовска-Гаврилова (македонски јазик)
Марјана Розенфелд (руски јазик)
Билјана Иванова (англиски јазик)
Снежана Кирова (англиски јазик)
Татјана Уланска (англиски јазик)

Техническое редактирование

Костадин Голаков
Марица Тасевска
Славе Димитров

Адрес организационог комитета

Универзитет им. Гоце Делчева – Штип
Филолошки факултет
ул. „Крсте Мисирков“ д. 10-А
Пош. фах 201, Штип - 2000, Р. Македонија

Воронежски државни универзитет
Филолошки факултет
г. Воронеж, пл. Ленина, 10, корпус 2, к. 34, Русија

Е-пошта: filko.conference@gmail.com

Веб-сајт: <http://js.ugd.edu.mk./index.php/fe>

EDITORIAL STAFF

Dragana Kuzmanovska, Faculty of Philology, UGD
Olga A. Berdnikova, Faculty of Philology, VGU
Svetlana Jakimovska, Faculty of Philology, UGD
Tatyana A. Ternova, Faculty of Philology, VGU
Violeta Dimova, Faculty of Philology, UGD
Genadiy F. Kovalyov, Faculty of Philology, VGU
Kostadin Golakov, Faculty of Philology, UGD
Larisa V. Rybatcheva, Faculty of Philology, VGU

INTERNATIONAL EDITORIAL BOARD

Daniela Koceva (Macedonia)
Dragana Kuzmanovska (Macedonia)
Eva Gjorgjievska (Macedonia)
Marija Kusevska (Macedonia)
Silvana Simoska (Macedonia)
Tatjana Stojanovska-Ivanova (Macedonia)
Violeta Dimova (Macedonia)
Larisa V. Rybatcheva (Russia)
Sofya Zabolotnaya (Russia)
Tatyana A. Ternova (Russia)
Tatjana Atanasoska (Austria)
Oleg N. Fenchuk (Belarus)
Yulia Doncheva (Bulgaria)
Biljana Maric (Bosnia and Herzegovina)
Dushko Pevulja (Bosnia and Herzegovina)
Wolf Ochlies (Germany)
Wolfgang Motch (Germany)
Gabriella B. Klein (Italy)
Ewa Bartos (Poland)
Michal Wanke (Poland)
Danijela Kostadinovic (Serbia)
Selena Stankovic (Serbia)
Tamara Valchic-Bulic (Serbia)
Ahmed Gunshen (Turkey)
Necati Demir (Turkey)
Şerife Seher Erol Çalişkan
Karine Rouquet-Brutin (France)
That Thanh-Vân Ton (France)
Michael Rockland (USA)

Conference secretary

Marica Tasevska
Irina Arzhanova

Editor in Chief

Dragana Kuzmanovska

Language editor

Danica Atanasovska-Gavrilova (Macedonian)

Maryana Rozenfeld (Russian)

Biljana Ivanova (English)

Snezana Kirova (English)

Tatjana Ulanska (English)

Technical editing

Kostadin Golakov

Marica Tasevska

Slave Dimitrov

Address of the Organizational Committee

Goce Delcev University - Stip

Faulty of Philology

Krste Misirkov St. 10-A

PO Box 201, Stip - 2000, Republic of Macedonia

Voronezh State Universiy

Faculty of Philology

10 pl. Lenina, Voronezh, 394006, Russia

E-mail: filko.conference@gmail.com

Web-site: <http://js.ugd.edu.mk./index.php/fe>

СОДРЖИНА / СОДЕРЖАНИЕ / CONTENT

1. Adili Bujar – CHALLENGES AND PERSPECTIVES OF INTERCULTURAL EDUCATION IN MACEDONIA	13
2. Angelovska Irena – MULTICULTURAL MUSIC EDUCATION- OPPORTUNITIES, ACHIEVEMENTS, IMPROVEMENTS	21
3. Асимопулос Панаџис – НЮАНСЫ НИЦШЕАНСКОГО НИГИЛИЗМА В ФЁДОРЕ ДОСТОЕВСКОМ: «ПРЕСТУПЛЕНИЕ И НАКАЗАНИЕ» И «БЕСЬ»	33
4. Балек Тијана – АКЦИОЛОШКИ ПОТЕНЦИЈАЛ ФРАЗЕМА С КОМПОНЕНТАМА НЕБО И ЗЕМЉА У РУСКОМ И СРПСКОМ ЈЕЗИКУ – КВАЛИФИКАЦИЈА ЉУДСКИХ ОСОБИНА И СИТУАЦИЈА	45
5. Бужаровска Елени – ПРИМАРНОСТА НА СЕМАНТИЧКИОТ ПРИОД ВО АНАЛИЗАТА НА ГЛАГОЛИТЕ	53
6. Величковска Родна – ЖЕТВАТА И ЖЕТВАРСКОТО ПЕЕЊЕ ВО МАКЕДОНИЈА И РУСИЈА (КУЛТУРНИ ПАРАЛЕЛИ).....	65
7. Веселиновска Снежана Ставрева – СТАВОВИТЕ И МИСЛЕЊАТА НА СТУДЕНТИТЕ ОД ОДДЕЛЕНСКА НАСТАВА НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ОБРАЗОВНИ НАУКИ ЗА СВОЈАТА ОСПОСОБЕНОСТ ЗА РЕАЛИЗИРАЊЕ НА НАСТАВАТА ПО ПРИРОДНИ НАУКИ	75
8. Гладышева Светлана Николаевна – БЕЛАЯ АРМИЯ В ПУБЛИЦИСТИКЕ А. И. КУПРИНА, И. С. ШМЕЛЕВА И Р. Б. ГУЛЯ	87
9. Голаков Костадин, Ниами Емил – СТИЛОТ НА ПРЕВОДОТ НА ДРАМАТА НА А. П. ЧЕХОВ „ВИШНОВАТА ГРАДИНА“ ОД МАРИЈА НАЈЧЕВСКА-СИДОРОВСКА.....	95
10. Грачева, Жанна – ПОХВАЛА, КОМПЛИМЕНТ И ЛЕСТЬ КАК РЕЧЕВОЙ АКТ (НА МАТЕРИАЛЕ ТВОРЧЕСТВА В. НАБОКОВА)	103
11. Гркова Марија – УСВОЈУВАЊЕТО НА ПЕРФЕКТОТ ВО IX ОДДЕЛЕНИЕ ВО ШТИПСКО	109
12. Грујовска Сашка – ГРАМАТИЧКИ СРЕДСТВА ЗА ОЗНАЧУВАЊЕ ПРЕКАЖАНОСТ ВО МАКЕДОНСКИОТ И ВО ГЕРМАНСКИОТ ЈАЗИК	119
13. Денкова Јованка – КЕРОЛОВСКАТА ФАНТАСТИКА НА ЈАН ЛАРИ	127
14. Денковска Милица – ПАТУВАЊЕТО КАКО ИСТРАЖУВАЧКИ КОНЦЕПТ ВО КНИЖЕВНИТЕ СТУДИИ.....	139
15. Деревская Евгения – ФРАЗЕОЛОГИЗМЫ ВОРОНЕЖСКИХ ГОВОРОВ, ХАРАКТЕРИЗУЮЩИЕ ЧЕЛОВЕКА ПО ЕГО ОТНОШЕНИЮ К ТРУДУ (ЭТНОЛИНГВИСТИЧЕСКИЙ АСПЕКТ)	149
16. Дџгтева Ярославна – ЧУЖОЈ ВЗГЛЯД В РОМАНЕ «ИДИОТ» Ф. М. ДОСТОЕВСКОГО	155
17. Димитриева-Ѓорѓиевска Марина – ОБРАЗОВАНИЕ И ПРАКТИКА. УЛОГАТА, СТАВОВИТЕ И ЗАДАЧИТЕ НА НАСТАВНИКОТ ВО НАСТАВНИОТ ПРОЦЕС	161

18. Димова Марија Ѓорѓиева – (ИНТЕР)ТЕКСТУАЛНИ ТРАНСМИГРАЦИИ	169
19. Донеv Драган, Крстева Марија – ПОТРЕБАТА ОД ПРЕВОДОТ ВО ГЛОБАЛИЗИРАНИОТ СВЕТ	179
20. Ѓорѓиевска Ева – СЕМИОТИКАТА НА „ПРАШКИТЕ ГРОБИШТА“ ОД УМБЕРТО ЕКО	185
21. Erol Çalişkan, Şerife Seher – AN EXAMPLE TO THEATRICAL VILLAGE PLAYS FROM THE BOLU REGION: HASAN PLAY	195
22. Žigić Vesna - SOCIAL NETWORKS AND EDUCATION OF THE BLIND AND VISUALLY IMPAIRED STUDENTS	203
23. Ivanovska Lela – THE ROLE OF METACOGNITIVE LISTENING STRATEGIES IN LEARNING ENGLISH AS A FOREIGN LANGUAGE	213
24. Jugreva Marija – LEXICAL PROCESSING: MODELS OF WORD RECOGNITION	221
25. Караниколова-Чочоровска Луси – ЕЛЕМЕНТИТЕ НА ТРАДИЦИЈАТА И МЕНТАЛИТЕТОТ ВО РАСКАЗОТ „СТАРИТЕ ДНИ“ ОД БОРА СТАНКОВИЌ	229
26. Кирова Снежана, Кузмановска Драгана, Иванова Биљана – ФРАЗЕОЛОГИЗМИ СО БРОЕВИ ВО АНГЛИСКИОТ И ГЕРМАНСКИОТ ЈАЗИК	237
27. Kitanovska–Kimovska Sonja, Neshkovska Silvana – HANDLING OF CULTURE-SPECIFIC TERMS IN TRANSLATION	247
28. Ковачева Лидија – СИМБОЛИКАТА НА РОЗАТА ВО РИМСКИТЕ ПРАЗНИЦИ И ПОГРЕБНИТЕ ОБИЧАИ И ВО МАКЕДОНСКАТА НАРОДНА ТРАДИЦИЈА	259
29. Kovačević Maја – COMPOUNDS IN THE SERBIAN ENGINEERING DISCOURSE	267
30. Кожинкова Весна – КУЛТУРНИОТ И ЕТНИЧКИОТ ИДЕНТИТЕТ НА ЕГЕЈСКИТЕ МАКЕДОНЦИ ВРЗ ПРИМЕРИ ОД МАКЕДОНСКИОТ РОМАН	275
31. Коцева Ана – A CROSS-CULTURAL STUDY OF COMPLAINT STRATEGIES BY MACEDONIAN AND AMERICAN HIGH-SCHOOL STUDENTS	287
32. Коцева Весна, Тодорова Марија – КРЕИРАЊЕ НА АКТИВНОСТИ СО СТРУКТУРИРАН ИНПУТ ВО РАМКИТЕ НА ПОУЧУВАЊЕТО ГРАМАТИКА СО ОБРАБОТКА НА ИНПУТ	293
33. Коцева Даниела, Мирасчиева Снежана – РАЗВОЈОТ НА КУЛТУРАТА ПОД ВЛИЈАНИЕТО НА КОМУНИКАЦИОНИТЕ МЕДИУМИ	301
34. Кузмановска Драгана, Мрмеска Викторија – КОЛОКАЦИИТЕ КАКО НЕИДИОМАТСКИ ФРАЗЕОЛОГИЗМИ ПРОСЛЕДЕНИ ПРЕКУ ПРИМЕРИ ОД ГЕРМАНСКИОТ ЈАЗИК	309
35. Кусевска Марија, Ивановска Билјана, Даскаловска Нина – УЛОГАТА НА ЕМПИРИСКИТЕ ИСТРАЖУВАЊА ЗА РАЗВИВАЊЕ ПРАГМАТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА КАЈ ИЗУЧУВАЧИТЕ НА СТРАНСКИ ЈАЗИЦИ	317
36. Kyrchanoff Maksym W. – NON-ACADEMIC FORMS OF CONSTRUCTIVISM IN FOLK HISTORICAL IMAGINATIONS IN MACEDONIA AND SLOVENIA	325
37. Лапыгина Мария – СРАВНИТЕЛЬНАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА ЛЕКСИЧЕСКИХ СРЕДСТВ СОЗДАНИЯ ОТРИЦАТЕЛЬНОГО ИМИДЖА ПОЛИТИКА В РУССКИХ И СЕРБСКИХ ПЕЧАТНЫХ СМИ	333

38. Lah Meta – GAMES SERVING AS DIDACTIC TOOLS: ATTITUDES OF PROSPECTIVE TEACHERS OF FOREIGN LANGUAGES	339
39. Леонтиќ Марија – ИДНО ВРЕМЕ ВО ТУРСКИОТ И ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК	349
40. Лесных Наталья – ДЕ- И РЕМИФОЛОГИЗАЦИЯ ИСТОРИИ В ПЬЕСЕ М. УГАРОВА «ГОЛУБИ».....	361
41. Ljubicic Gordana – IS GRAMMAR-TRANSLATION METHOD REALLY DEAD	371
42. Ljubotenska Dragana – SOCIAL MEDIA AND THE LATEST TENDENCIES IN WORD FORMATION AMONG TEENAGERS	379
43. Маролова Даринка – ВОСПОСТАВУВАЊЕ НА ПРЕВОДНА ЕКВИВАЛЕНТНОСТ МЕЃУ СПЕЦИФИЧНИТЕ ГРАМАТИЧКИ ФЕНОМЕНИ ВО ГЕРМАНСКИОТ И ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК.....	385
44. Магдинчева-Шопова Марија, Бошков Тајјана, Јошески Душко – ФОРМАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ И ПРОФЕСИОНАЛНОТО РАБОТЕЊЕ	395
45. Мартиновска Виолета – ПРИДОНЕСОТ НА АКАДЕМИК ВЛАДИМИР МОШИН ЗА СЛОВЕНСКИТЕ РАКОПИСИ ВО МАКЕДОНИЈА	405
46. Мирасчиева Снежана, Коцева Даниела – ОБРАЗОВАНИЕ И ПРАКТИКА: НОВИ ИСТРАЖУВАЊА ЗА УНАПРЕДУВАЊЕ НА ВОСПИТНО-ОБРАЗОВНАТА ПРАКТИКА	411
47. Митковска Лилјана – ИЗРАЗУВАЊЕ НАДВОРЕШНА ПРИСВОЈНОСТ: МАКЕДОНСКИОТ НАСПРЕМА АНГЛИСКИОТ ЈАЗИК	419
48. Младеноски Ранко – ПОЕЗИЈАТА ВО РОМАНИТЕ НА ВЕНКО АНДОНОВСКИ	429
49. Morris Kevin – CHINESE CUBANS. TRANSNATIONAL ORIGINS AND REVOLUTIONARY INTEGRATION	439
50. Нагина Ксения – ДИАЛОГ М. КУНДЕРЫ И Ф.М. ДОСТОЕВСКОГО: К ВОПРОСУ О ПРЕСТУПЛЕНИИ И ЕГО МОТИВАХ	451
51. Николенко Делфина Јованова – КОРЕЛАЦИЈА, МОРФОЛОШКА АНАЛИЗА И ИНТЕРКУЛТУРНА КОМУНИКАЦИЈА МЕЃУ ЗБОРУВАЧИТЕ НА СЛОВЕНСКИТЕ ЈАЗИЦИ	461
52. Николовска Виолета – СЕМАНТИЧКО-СИНТАКСИЧКИ ИМПЛИКАЦИИ НА ГЛАГОЛОТ ЧУВСТВУВА	469
53. Обухова Елена – ОСОБЕННОСТИ ПЕРЕВОДА ИМЕН СОБСТВЕННЫХ С РУССКОГО ЯЗЫКА НА МАКЕДОНСКИЙ ЯЗЫК НА ПРИМЕРЕ РОМАНА Д.ДАНИЛОВА «ОПИСАНИЕ ГОРОДА»	477
54. Овсянникова Ксения – РЕДАКТОРСКАЯ ПРАКТИКА В СИСТЕМЕ ОБРАЗОВАНИЯ: ЦЕЛИ, ЗАДАЧИ, ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ.	485
55. Павлова Ирена, Ивановска Билјана – ЗБОРООБРАЗУВАЧКИ ПРОЦЕСИ КАЈ ГЛАГОЛИТЕ ИЗВЕДЕНИ ОД СОПСТВЕНИ ИМИЊА ВО ГЕРМАНСКИОТ ЈАЗИК	491
56. Panajotović Artea – YIN-YANG DUALISM IN GETHENIAN BIOLOGY AND POLITICS IN URSULA K. LE GUIN’S THE LEFT HAND OF DARKNESS	499

57. Петреска Весна – ЖИВОТИНСКИОТ КОД ВО СВАДБЕНАТА ОБРЕДНОСТ: КУЛТУРНИ ПАРАЛЕЛИ МЕЃУ МАКЕДОНИЈА И РУСИЈА	507
58. Петровска-Кузманова Катерина – НАРОДНА ДРАМА, МАКЕДОНСКО-РУСКИ ПАРАЛЕЛИ	515
59. Pop Zarijeva Natalija, Iliev Krste – LADY CAROLINE LAMB AND LORD BYRON: GLENARVON - A VAMPIRE OR A WANDERING JEW.....	523
60. Продановска-Попоска Весна – ПРЕГЛЕД НА МАКЕДОНСКИОТ И АНГЛИСКИОТ ГЛАСОВЕН СИСТЕМ: ВЛИЈАНИЕТО НА МАЈЧНИОТ ЈАЗИК ВО СОВЛАДУВАЊЕТО НА ПРАВИЛЕН ИЗГОВОР НА АНГЛИСКИ ЈАЗИК	529
61. Ристова-Михајловска Милена – ЖАНРОТ ПОЛЕМИКА ВО ДОМАШНАТА И СВЕТСКАТА ЛИТЕРАТУРА.....	541
62. Рыбачева Лариса – ВЕРБАЛИЗАЦИЈА ЕМОЦИЈ В РУССКОЙ ЯЗЫКОВОЙ КАРТИНЕ МИРА	549
63. Сахарова Дарья – МЕСТО НАУЧНО-ПОПУЛЯРНОЙ ЛИТЕРАТУРЫ В ЖИЗНИ СОВРЕМЕННЫХ ДЕТЕЙ И ПОДРОСТКОВ: ИТОГИ СОЦИОЛОГИЧЕСКОГО ИССЛЕДОВАНИЯ. РЕДАКТОРСКИЙ АСПЕКТ	555
64. Сидорова Елена, Швецова Ольга – МЕТОДИКА ПРЕПОДАВАНИЯ РУССКОГО ЯЗЫКА В ШКОЛЕ И ВУЗЕ: ТОЧКИ СОПРИКОСНОВЕНИЯ, ПРОБЛЕМЫ, ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ.	563
65. Симонова Светлана, Белоусов Арсений – К ПРОБЛЕМЕ ЭТИКО-ЭСТЕТИЧЕСКОГО СИНТЕЗА В РУССКОЙ ФИЛОСОФИИ XX ВЕКА	571
66. Симоска Силвана – „СВЕТОТ КАКО ПОЛЕ ЗА КУЛТУРЕН НАТПРЕВАР МЕЃУ НАРОДИТЕ“ – ТЕОРИСКИТЕ ПРЕМИСИ ЗА КУЛТУРАТА НА ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ	581
67. Станојоски Игор – КОНКЛУЗИВОТ ВО БУГАРСКИОТ ЛИТЕРАТУРЕН ЈАЗИК И ВО МАКЕДОНСКИТЕ ДИЈАЛЕКТИ	591
68. Stojanovska-Ilievaska Natasha - THE MACEDONIAN COMPONENT OF THE 1. INTERNATIONAL CORPUS OF LEARNER ENGLISH	597
69. Сулејмани Умит - ПРЕЧКИ ВО КОГНИТИВНОТО УЧЕЊЕ ОД АСПЕКТ НА НАСТАВНИЦИТЕ	603
70. Тантуровска Лидија – „ВАСИЛИА ПРЕКРАСНА“	613
71. Тасевска Марица, Миленкоска Милкица - ЗАСТАПЕНОСТА НА ВЕШТИНАТА ЗБОРУВАЊЕ ВО УЧЕБНИЦИТЕ ПО ГЕРМАНСКИ ЈАЗИК	635
72. Тернова Татјана – ПРОБЛЕМА НОВИЗНЫ В ЛИТЕРАТУРА АВАНГАРДА: РУССКИЙ ИМАЖИНИЗМ	643
73. Тихонова Ольга – ГЕНДЕРНЫЕ АСПЕКТЫ КРИМИНАЛЬНОГО ЖАНРА В СОВРЕМЕННЫХ ГЕРМАНО-СКАНДИНАВСКОЙ ЛИТЕРАТУРЕ И ТЕЛЕВИЗИОННОМ КИНО	651
74. Тодорова Марија, Коцева Весна – УСВОЈУВАЊЕ НА ТРЕТ ЈАЗИК (J3)	659
75. Trajchev Stefan, Trajchovska Marina – THE PLURILINGUALISM CONCEPT IN THE LEARNING OF THE SECOND FOREIGN LANGUAGE	665
76. Тренчовска Софија – КАРНЕВАЛИСТИЧКОТО НАСПРОТИ ХУМАНИСТИЧКОТО ДОЖИВУВАЊЕ НА СВЕТОТ	673

77. Тренчовски Горан – ДИОНИЗИСКОТО ВО ДРАМАТА „СЛОВЕНСКИ ОРФЕЈ“	681
78. Ulanska Tatjana – TEACHING CULTURE IN THE FOREIGN LANGUAGE CLASSROOM IN ALL LEVELS OF EDUCATION IN MACEDONIA	691
79. Урумова-Марковска Славица - ЃАВОЛОТ И САМОВИЛИТЕ ВО МАКЕДОНСКИОТ ФОЛКЛОР И НИВНАТА ИМАГИНАРНА ПРЕОБРАЗБА ВО РАСКАЗИТЕ НА МИТКО МАЏУНКОВ	701
80. Фьон Фам Май – УСТАРЕВИШЕ НАИМЕНОВАНИЯ ОДЕЖДЫ 1. В ПРОИЗВЕДЕНИЯХ И.А. БУНИНА	709
81. Hadzi-Nikolova Adrijana, Tasevska Marica – EDUCATIONAL TECHNOLOGY, THREAT OR BENEFIT TO TEACHERS	715
82. Чарыкова Ольга – ЭТНОКУЛЬТУРНАЯ СПЕЦИФИКА МЕТАФОРИЧЕСКОЙ НОМИНИЦИИ	727
83. Чурсина Дарья – НАИМЕНОВАНИЯ ЖИЛИЩА В ВОРОНЕЖСКИХ ГОВОРАХ В ЭТНОЛИНГВИСТИЧЕСКОМ АСПЕКТЕ	735
84. Шеху Флорина, Котева Мојсовска Татјана – ПОСТАВЕНОСТА НА КОМУНИКАЦИСКИТЕ КОМПЕТЕНЦИИ ВО ИНИЦИЈАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ НА НАСТАВНИЦИ	741
85. Шутаров Васко – ПРОЕКЦИИ ЗА МАКЕДОНСКАТА КУЛТУРНА ДИПЛОМАТИЈА, СПОРЕД „НАЦИОНАЛНАТА СТРАТЕГИЈА ЗА РАЗВОЈ НА КУЛТУРАТА ВО Р. МАКЕДОНИЈА ЗА ПЕРИОДОТ 2018-2022 ГОДИНА“	751
86. Wanke Michal – MOVING LAB BEYOND THE BORDERS. RESEARCH NOTES A PROPOS THE FREEDOMBUS INTERDISCIPLINARY PROJECT	759

РАЗВОЈОТ НА КУЛТУРАТА ПОД ВЛИЈАНИЕ НА КОМУНИКАЦИСКИТЕ МЕДИУМИ

Даниела Коцева¹, Снежана Мирасчиева²

¹ Факултет за образовни науки, Универзитет „Гоце Делчев“, Штип
Daniela.koceva@ugd.edu.mk

² Факултет за образовни науки, Универзитет „Гоце Делчев“, Штип
Snezana.mirascieva@ugd.edu.mk

Апстракт

Културата претставува највисок израз на човечкото творештво, кое повеќе или помалку е условено од општествените и историските околности. Таа претставува модел на живеење што е заеднички за сите луѓе, а кој во себе ги вклучува вредностите, нормите, обичаите, правилата на однесување, знаењето и технологијата, јазикот, уметноста. Таа постои за да ги задоволи основните биолошки, психолошки и општествени потреби на поединците. Глобализацијата доведе до интензивно мешање на народите и културите, предизвика процеси на масовни миграции, што доведе до формирање на општества со многу различни култури. Културната разновидност во рамките на една заедница често доведува до судири кои произлегуваат од различните вредности, убедувања, верувања. Како да се надмине бариерата и прифати различноста за развој на културите и целокупното општество е комплексно прашање, но истото ќе биде анализирано во овој труд можеби само од еден аспект а тоа се комуникациските медиуми.

Обидите да се создаде симбиотична врска меѓу комуникацијата, културата и медиумите иницира неколку прашања како која е нивната врска, која е функцијата на комуникациските медиуми и каква е нивната улога во процесот на развој на културата.

Клучни зборови: култура, комуникација, медиуми, дијалог, соработка.

1. Вовед

Светот во кој живееме денес е преплавен со информации кои стигнуваат од сите страни, дејствуваат вознемирувачки, збунувачки, вонвременски, а од друга страна велиме дека вредностите се губат. За жал стварноста околу нас е под силно влијание на масовните медиуми и истата се трансформира многу лесно во престава што ја нудат масовните медиуми.

Денес живееме и се соочуваме со комуникациски парадокс, светот никогаш не бил побогат со информации, но а жал информации со мала автентичност и критичност. Огромен број информациски бури формираат губре од информации, чија цел не е да го презентира/конфронтира мислење, туку да го релативизира, генерализира, а со тоа да ја заспије социјалната критика.

Се почесто имаме комуникациски слики кои управуваат со јавноста, во кои преовладуваат информации за убиства, насилство, болести, црни хроники, информации кои звучат застрашувачки и го блокираат умот и ја ориентираат потсвеста.

1.1 Што е култура?

Културата спаѓа во основните поими на современите општествени и хуманистички науки. Терминот култура доаѓа од латинскиот поим „cultis“, што значи негување, обработка. Многу автори на учебници по социологија и социологија на културата го наведуваат податокот на Кребер-Клукхом, кои утврдиле постоење на над двесте различни дефиниции на културата, што ни укажува на фактот дека во социолошката и антрополошката литература се среќаваат мноштво дефиниции за културата. Културата, во својата суштина, е социјален феномен, бидејќи се раѓа, функционира и влијае на останатите општествени појави.

Социјално-антрополошките идеи за културата во голема мера се засновани на дефиницијата што ја дава Едвард Тејлор во 1871 г., во која тој упатува на комплексот од научени сознанија, верувања, уметност, морал, право и обичаи. Ова дефиниција смета дека културата и цивилизацијата се едно исто.

Археолошката употреба, иако ја признава целосноста на човековите општества, прави разлика меѓу материјалната култура или артефакти и практика и верувања, односно нематеријална или адаптивна култура, која се пренесува преку образованието и традицијата. На археологијата ѝ е достапна само материјалната, со оглед на тоа што адаптивната култура е предмет на историјата, социологијата и антропологијата.

Во тој контекст е и ставот на Анте Фиаменго, во определување на поимот култура, кој тврди дека тој поим е многу сложен, но дека при неговото определување е вообичаена дистинкцијата помеѓу материјалната и духовната култура. Поимот материјална култура опфаќа збир на материјални производи на општеството, за кои најчест о се употребува и изразот цивилизација, додека поимот духовна култура ги опфаќа сите достигнувања, односно сите текови на духовниот простор: уметноста, религијата, моралот, науката, вредностите, нормите.

Милош Илиќ поаѓа од фактот дека постојат многу различни определби на културата и затоа, за да се избегне едноностраноста на многуте дефиниции, тој е на мислење дека треба да се даде една интегрална дефиниција. Тој под култура подразбира збир на сите процеси, промени и творби кои се настанати како последица на материјална и духовна интервенција на човечкиот род. Основната смисла на културата се состои во тоа да ги олесни одржувањето, продолжувањето и напредокот на човечкиот род.

Ентони Гиденс истакнува дека културите не можат да постојат без општествата, но исто така ни општествата не постојат без култура. Според Гиденс, кога поимот култура го употребуваме во секојдневниот говор најчесто притоа мислиме на нешто возвишено и духовно - уметност, литература, музика и сликарство. Меѓутоа, кога го користат социолозите, под овој поим се подразбираат и други активности. Во таа смисла, тој израз се однесува на

начинот на живеење на членовите на општеството или групата, во рамките на општеството. Во таа смисла, изразот опфаќа: начин на облекување на луѓето, нивните обичаи при склопување на бракот, семејниот живот, како работат и создаваат, религиозните обреди, начинот на користење на слободното време и др.

Антонела Петковска културата ја определува како осмислен систем на вредности, норми и обичаи, артефакти, кои се манифестираат во неговиот секојдневен живот. Тој сложен механизам на човечки творби се создава и функционира низ мрежата на сложената структура на меѓучовечките односи. Притоа

човекот, пред сè, како општествено суштество го обезбедува својот опстанок и ја докажува посебноста на своето постоење како вид.

Социолошкиот поим на културата, според Марија Ташева, означува систем на вредности и значења, кои се споделувани од групата или општеството, вклучувајќи ги отелотворувањата на овие вредности и значења во материјалните објекти.

Во рамките на анализата за структурата на културата, на ниво на глобално општество, како основно прашање се појавува и прашањето за дефинирање и поделба на елементите на културата. Основни елементи на секоја култура се следниве:

1. Јазикот, како основен облик на комуникациските културни творештва, кој содржи низа поврзани звукови кои сами за себе ништо не значат, но со стандардизацијата им се придава, од страна на општеството, општоприфатливо значење, кое во рамките на сложените системи овозможува симболичка комуникација. Покрај комуникациските обележја, јазикот има и значајни когнитивни, па и нормативни, општествени карактеристики;

2. Сознајни (когнитивни, гносеолошки) творештва, кои нудат, помалку или повеќе, објективна слика за светот, односно со нив човекот го објаснува светот. Тука како подвидови се појавуваат: здраворазумното сознание, религијата, филозофијата, идеологијата, стереотипите и предрасудите, како и науката. Фактот дека напоредно постојат многубројни сознајни творби, зборува за тоа дека ниедна не е сознајно совршена, но и дека сознајните компоненти се дополнуваат со останатите;

3. Вредностите сочинуваат хиерархиски систем на духовни творби кои го осмислуваат животот и го насочуваат човековото дејствување, одредувајќи што е пожелно, добро, правилно, мудро или корисно и одредувајќи ги објектите, како цели и идеали. Внатре во тие области кои ги сочинуваат доста скриени категории, како посебен вид на артикулиран тип на творби, се појавува уметноста како специфична категорија која ја карактеризира естетската вредност, односно она што е убаво;

4. Нормите-правилата, како елементи на културата, содржат наредби и забрани за човечкото однесување и во извесна смисла претставуваат операционализација на општествените вредности. Наредбите и забраните, како општествени норми и правила, опфаќаат и казни - санкции за нивното непочитување. Постојат повеќе видови на казни, односно санкции, и аналитички наједноставно можат да се разликуваат ако се земат предвид

субјектите и карактерот на казните. На прво место се правните норми, нив ги донесува државата, се грижи за нивното спроведување во практиката, а казните ги одредуваат државните

органи; обичајните норми, за кои казните ги одредува формално неорганизираното општество и општествените групи во него; моралните норми, кај кои казната се состои од срамот кон себеси за сопствените постапки, кои заедницата ги цени за нешто што не е позитивно и добро, па ги става на совест за стореното; како и некои нормативни елементи, кои се помалку значајни, како што се верските прописи, прописите за начинот на облекувањето и др.

5. Експресивните симболи стануваат предмет на внимание како посебен облик на културни творби во поново време. Експресивните творби ја истакнуваат приврзаноста и верноста на еден систем на симболи, како што се знамињата, звучните симболи-химни, грбови и др.

1.1. Што се комуникациски медиуми?

Комуникациските медиуми се посредници во комуникацијата. Така поимот медиум во своето етимолошко значење (лат. *medius* - значи, оној кој е во средината) означува одреден медијатор во комуникацијата. Во секојдневниот говор се среќава во различни синтагми како медиум за комуникација, средства, како и фразата средство за масовна комуникација, масмедиуми. Тие се користат за пренесување и примање на информации. Меѓутоа, кога говориме за комуникацијата и улогата на медиумите во оваа примарна општествена активност, медиумите не можат да бидат ограничени само на најважната карактеристика - улогата на медијатор во комуникациската ситуација. Исто така, медиумите не може да се изедначат со техничко-технолошките структури. Напротив, медиум може да биде живо суштество, тоа може да претставува дел од своите потенцијали, тоа може да се случи во природни процеси или содржи природни елементи во својата структура. Тоа е причината зошто поимот медиум кој е посредник во комуникацијата и структурен елемент на секоја комуникациска ситуација, го разбираме како природна или вештачка супстанција, односно збир на природни или вештачки услови со кои се остварува чинот на комуникација.

Комуникациските медиуми се користат за пренесување и примање информации. Тие имаат моќна и убедлива функција и се важен стимулатор во поттикнувањето и развојот на образованието и однесувањето на човекот, културата и стилот на живеење.

Со право говориме за три социјални функции на комуникациските медиуми: информирање, едукација и забава. Со помош на медиумите се праќаат и добиваат пораки. Пораките содржат различни информации на научни, технички -технолошки, социјален и културен карактер. Преку нив, луѓето се запознаваат со нови знаења и достигнувања во медицината, биологијата, генетика и сите други области на човечкиот живот. Информативната функција, всушност, се реализира преку посредување пораки за релевантни настани, луѓе, состојби и појави во животот кои се оддалечени од примателот, или во простор или во

време. Едукативната функција е целосно реализирана со најави, пораки и планирани дидактички влијанија на комуникациските центри врз соодветните кругови на примачи. Ова се постигнува со испраќање на дидактички содржини кои имаат целна група, приспособена форма на презентација и време на испраќање. Функцијата на комуникациските медиуми да забавуваат е предуслов за нивното општествено значење денес. Оваа функција ја остварува со спектакуларно формирани пораки кои ја стимулираат афективната и емотивна страна на личноста во време на одмор и рекреација. Значи, со медиумите се трансферираат настани и случувања од областа на музиката, уметничкиот израз или литература. Всушност, тие нудат различни форми на забава со што ја задоволуваат потребата од индивидуална и општествена самореализација на една личност. На овој начин, медиумската комуникација, ја определува својата содржина и може да ги утврди ефектите што ги има. Ова води кон тврдењето дека медиумите имаат значајна улога во интеракцијата при комуникацијата. Ефектите и последиците од комуникација се определуваат не само по содржина и пренос, но исто така и од страна на примачот (декодирање на порака). Но, секогаш треба да се има предвид видот на медиумот. На пример, печатот и цивилизацијата втемелена врз културата на пишаниот збор обезбедува директен контакт на луѓето со содржината, а приемот е скромно влијание на елементите на медиумските структури како што се формат, обемот, графички и иконици карактеристики.

2. Влијанието на комуникациски медиуми во развојот на културата

Културата е креативна активност во областа на материјалното и духовното производство, со што укажува на својата хеуристичка страна. Но, културата, исто така, има адаптивен карактер. Имено, таа претставува средство за вклучување на поединец или група во основните општествени односи. Тоа јасно резултира со прашањето за тоа како комуникациските медиуми можат да придонесат за развојот на културата. Еден од аспектите на културата е семиотички, а тоа се однесува на пренесување на вредностите од една генерација на друга. Традиции, обичаи, креативна работа, научни достигнувања и литературни записи кои се карактеристични за една култура најавтентично можат да се зачуваат и пренесат преку комуникациските медиуми (телевизија, радио, видео снимки итн.). Да се запознаеш со другите култури, обичаи, јазик, вредности и традиции, исто така, може да се реализира со помош на електронските медиуми. Со тоа, медиумите не се реализираат само својата образовна функција, туку тие претставуваат средство за успешно вклучување на поединецот во светот кој го опкружува него / неа, во светот на разликите и мултикултурата. Знаејќи ја својата култура истовремено ја запознава културата на другите што го прави индивидуата адаптивна и флексибилна во глобалниот свет на промени. Во исто време, таквата личност е подготвена за меѓукултурна дијалогска комуникација. Ако културата е израз на материјалното и духовно производство, тогаш не постои сомнеж за огромната хеуристичка улога на комуникациски медиуми. Откривањето и создавањето на нови материјални и духовни добра не

само што ја развива културата на една нација, туку се збогатуваат и развиваат и другите култури . Исто времено се развива и културниот идентитет на секој поединец, затоа што тој гради нови вредности, ставови и верувања. Медиумите како

културна индустрија во намерата да одговорат на барањата на општеството, во исто време стимулираат иновации и придонесуваат за промени во социокултурната клима. Тоа е причината зошто велиме дека комуникациските медиуми се „социјални производи ", но во исто време „производители на општествени промени".

Светот денес е комплексен и разнобоен мозаик со толпа од различни култури. Неговото богатство е, всушност, различноста. Од друга страна, современиот свет тежнее кон напредок и развој. Имено, светот денес е во дуализам помеѓу различноста од една страна, и прогресивниот развој, од друга страна. Секој дел од таа различност е дел и од тежнењето кон прогрес. Оттука и прашањето како да се развие светот во целина. Одговорот на ова прашање се состои од два дела. Првиот дел од одговорот е едноставен и очигледно е поврзан со напредокот на светот и различните култури кои се негови составни елементи. А секоја од тие култури се стреми кон развој. Но исто така факт е дека постоењето на човековата заедница се темели на комуникацијата меѓу културите. Овој момент го иницира прашањето за односот и директна акција меѓу различните култури. Овде клучна улога имаат медиумите. А тоа е вториот дел од одговорот. Затоа и се говори за есенцијалното значење и моќта на медиумите во комуникацијата. Колку медиумите посредуваат односно ја попречуваат интеркултурната комуникација е прашање кое има големо значење.

Барииерите во интеркултурниот дијалог може да се надминат со помош на комуникациските медиуми. Често се поставува прашањето каква е улогата на медиумите во меѓукултурниот дијалог, улога на медијатори или улога на бариери.

Функцијата на медијатори се наоѓа во суштината на самите медиуми. Тие се извори на историски и традиционалните знаења на една култура, нејзините вредности и тезуруси. Медиумите пренесуваат информации за географската убавина и можности за култура во одредена географска област; за најновите научни сознанија, технолошки иновации и уметнички достигнувања во културата, настани, вредносни ставови и насоки, верски определби. Медиумите во улога на медијатори во интеркултурната комуникација создаваат можност за размена на искуства, идеи, мисли, визии за развој и односи меѓу различните култури и во согласност со тоа, развојот на светот на човекот. Како резултат на ефикасен меѓукултурен дијалог во Европа со помош на медиумите, денес зборуваме за Европска Унија , еврото како валута, образовни програми (Болоњскиот процес, ЕКТС - европски кредитен трансфер систем, Сократ Минерва, Да Винчи

...). Со други зборови , ако медиумите се позитивно насочени тие имаат интегративна функција. Но, конфликтите, суеверија, јазикот, историското минато и „темата беше" ја уништуваат културата, особено го рушат „митот" за посредни чката функција и интегративната моќ на медиумите. Затоа е и дилемата околу прашањето дали медиумите се посредници или пречки во

европскиот меѓукултурен дијалог. Медиумите се јавуваат во улога на бариери во интеркултурната комуникација првенствено како резултат на различните видови на манипулација и пропаганда. Кога се говори за одредена активност на посебни општествени субјекти кои директно или стихијно влијаат на јавноста со одредена доза на дистрибуирани масажи (како електори или како потрошувачи). Секој обид на манипулација егзистира дури и пред да стигне до медиумите, но манипулацијата целосно се постигнува во процесот на масовна комуникација. Манипулацијата може да се развива во две области: афективна и когнитивна. Афективната манипулација е изразена со влијание на чувствата, дезинформации, пропаганда и реклама. Манипулацијата во когнитивната сфера се постигнува со користење позитивни факти, но со поинаква структура на содржините во медиумите, така што таа го елиминира секој рационален отпор додека се прифаќа. Најтешка форма на манипулација е дезинформација та што е вообичаена лага која постепено, но сигурно се трансформира во „вистина" и содржи „убедливи“ информации. Публицитетот и пропагандата како форми на манипулација имаат информативна и убедлива функција. Не е важно за каков вид на манипулација станува збор, туку дека истата треба да се прилагоди за да преку медиумите има директен ефект врз корисниците и индиректни последици. Другите видови на медиуми имаат улога на бариери во меѓукултурниот дијалог. Ако се говори за живо суштество – во улога на медиум или со други зборови посредник во интеркултурен дијалог, бариерите може да имаат различна природа. Тогаш бариерата се јавува во интеракцијата меѓу трансмитерот и примателот во дијалошката форма на комуникација. Исто така, карактеристична е интерактивноста а во комуникацијата со посредство на комуникациската мрежа.

Бариерите можат да се изразат вербално или со симболи и знаци. Тогаш настанува конфликт кој ја запира комуникацијата, настанува затворање на културата во свој круг и како последица се јавуваат пречки во напредокот на човекот и на општествената заедница. На кој начин овој проблем може да се надмине или со други зборови на кој начин да се запре создавањето на бариери во комуникацијата? Улогата на бариерите во медиумите во меѓукултурниот дијалог не можат во целост да се отстранат, но можат да се намалат. Напорите на комуникаторите треба да бидат насочени кон себе. Со надминување на суеверието,

стереотипноста во мислењето и предрасудите во сфаќањата, со себепознавањето и знаењето на авто-културата и знаењето на разликите, можностите за конфликти во интеркултурната комуникација се намалуваат. Свеста за тоа дека разликите го движат напредокот е основата на медијаторската функција на

медиумите во комуникацијата меѓу различните култури не само во европското семејство туку и во глобалниот свет.

3. Улогата на медиумите во поглед на културата

Медиумите се извор на историски и традиционални знаења на една култура. Тие пренесуваат информации за најнови научни откритија, иновации, настани, вредносни ставови;

Тие можат да имат улога на медијатори во интеркултурната комуникација-создавајќи можности и клима за размена на искуства, идеи, мисли, визии за развој на односите меѓу културите;

Позитивна интегративна функција;

Бариери во интеркултурната комуникација преку манипулација и пропаганда;

Бариера и во поглед на распаѓање на примарните врски;

Индустија на свеста, подржување на еден облик на свест, тоталитаризам, манипулирајќи со лажни потреби за забава, лична потрошувачка и сл.;

Современото општество денес прави премин со формите на живот што доминираат денес, благодарение на новите технологии и култури. Она што е ново во животот на луѓето се новите форми на активности кои го потполнуваат времето на поединецот, а се поврзани со : -сурфање на интернет, играње видео игри, гледање тв, голем избор на програмски содржини.

Нова ера нова улога на медиумите во која медиумите, технологијата и информациските процеси и забава стануваат главни принципи на организација на општеството.(наместо економијата). Медиумската култура станува технокултурата која ги спојува технологијата и културата, создавајќи нови типови општества во кои медиумите и технологијата се претвараат во принцип на организација.

Светот во кој живееме е комплексен, разнобоен мозаик од различни култури, кој тежнее кон напредок и развој на различитоста.

Како да се развие светот во целина?

-напредок и развој на различните култури

-директна акција меѓу различните култури – каде клучната улога играат медиумите.

Да се надминат бариерите со подигнување на свеста за различноста, надминување на стереотипите, себе спознавање и спознавање на другиот.

Користена литература

1. А., И., (2013). *Социологија*, Филозофски факултет: Скопје
2. П., В., М., С., (2013) *Мултикултурализам и интеркултурна комуникација*, Универзитет „Гоце Делчев“, Штип
3. П., В., (2000) *Социологија*, Педагошки факултет: Штип